

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **RNDr. J. V., CSc.**, zastoupen JUDr. Klárou Mottlovou, advokátkou se sídlem Freyova 82/27, Praha 9, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2014, č. j. S-MHMP 153603/2014, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 8. 2017, č. j. 10 A 69/2014 - 53,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4.114 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně JUDr. Kláry Mottlové, advokátky.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Úřad městské části Praha 20 (dále jen „správní orgán I. stupně“) vydal dne 13. 12. 2013 rozhodnutí čj. MCP20 015632/2013/OZOSA/MK, kterým podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel) zrušil údaj o místu trvalého pobytu žalobce na adrese P, Z. 1513/9. Rozhodl tak k návrhu paní K. W. (bývalé manželky žalobce), která doložila vlastnictví uvedené nemovitosti a prokázala, že užívací právo žalobce zaniklo a že

předmětný dům neužívá. Ke svému návrhu přiložila rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 72 Co 8, 9/2013, jímž byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 2. 5. 2012, čj. 99 C 33/2011 - 156 (dále též „rozsudky civilních soudů"), o vyklizení předmětné nemovitosti žalobcem do 15 dnů od zajištění náhradního ubytování. Dodala také doručenku o převzetí smlouvy o zajištění náhradního ubytování pro žalobce a nepodepsanou kopii této smlouvy.

[2] Jednalo se o nemovitost, kterou původně vlastnil žalobce a darovací smlouvou ze dne 5. 8. 2005 ji převedl na svou dceru M. W., aniž by si sjednal věcné břemeno užívání objektu. Žalobce pak nemovitost užíval na základě souhlasu své dcery, která ji však dne 20. 4. 2008 převedla na svou matku K. W. Těmito kroky dle správního orgánu I. stupně zaniklo užívací právo žalobce k nemovitosti.

[3] Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podal žalobce odvolání, ve kterém zejména zpochybnil zánik svého užívacího práva k předmětné nemovitosti. K jeho zrušení by mohlo dojít až po 15 dnech od zajištění náhradního ubytování, jak stanovily výše zmíněné rozsudky civilních soudů, což se ovšem dle jeho názoru nestalo.

[4] Žalovaný odvolání zamítl a závěry napadeného rozhodnutí potvrdil. Uvedl, že žalobci užívací právo k nemovitosti odvozené od souhlasu jeho dcery zaniklo, neboť nemovitost nyní vlastní její matka, která s užíváním domu žalobcem nesouhlasí. Právní mocí uvedených rozsudků civilních soudů zůstalo žalobci tzv. právo na bydlení k předmětné nemovitosti, jenž však žalobce nevyužíval, neboť zde nebydlel. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani jeho tvrzení, že nemohl předmětný byt užívat v důsledku jednání jeho dcery Bc. A. K., která mu uzavírala přívod vody v domě, násilně vystěhovala jeho majetek a nábytek, ničila zámek jeho bytu a vyměnila bezpečnostní vložky domovních dveří. Správnímu orgánu nepřísluší posuzovat ani otázku zajištění náhradního ubytování.

II. Rozhodnutí městského soudu

[5] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou, které městský soud vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti.

[6] Soud žalovanému vytkl, že se nijak nevypořádal s odvolací námitkou poukazující na skutečnost, že svým rozhodnutím ze dne 14. 11. 2013 poskytl žalobci dle § 5 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ochranu proti zásahu do pokojného stavu v užívání předmětného domu a zakázal rušitelce paní K. přerušovat přívod vody do části domu užívané žalobcem. Poskytnutí ochrany je přitom dle judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudku ze dne 28. 7. 2011, čj. 7 As 41/2011 – 255) překážkou pro zrušení trvalého pobytu pro nesplnění podmínky faktického neužívání.

[7] Nesprávná byla podle městského soudu také úvaha žalovaného, že zajištění náhradního ubytování nemá vliv na rozhodování o zrušení údaje o místu trvalého pobytu. Uložením takové povinnosti totiž vzniklo žalobci užívací právo k části domu, tzv. právo k bydlení, jehož existence je dána do poskytnutí náhradního ubytování. Bylo tak na žalovaném, aby posoudil, zda došlo k zániku práva na bydlení žalobce v daném domě

nabídnutím náhradního ubytování, případně, zda si náhradní ubytování žalobce zajistil sám. Rozhodnutí žalovaného je proto i v této části nepřezkoumatelné.

III. Důvody kasační stížnosti

[8] Žalovaný (stěžovatel) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodu jeho nezákonnosti dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."), a navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a zároveň rozhodl o odmítnutí návrhu žalobce.

[9] Stěžovatel zejména namítl, že soud nesprávně hodnotil otázku zániku užívacího práva žalobce. Není zřejmé, z jakých listin vyvodil, že žalobce měl někdy s vlastníkem objektu uzavřen řádný nájemní vztah, a že se po skončení nájemního poměru pohyboval v režimu § 712a občanského zákoníku. Z odůvodnění rozsudků civilních soudů mimo jiné vyplývá, že žalobci nesvědčí k užívání předmětné nemovitosti žádný právní titul. Nebylo tedy rozhodováno o skončení nájemního vztahu, a následně o povinnosti žalobce, jakožto osoby, jejíž nájemní poměr skončil, o vyklizení předmětného bytu do 15 dnů od zajištění ubytování. Civilní soudy rozhodly pouze o vyklizení žalobce z nemovitosti (o zániku užívacího práva měly jasno), a s ohledem na okolnosti na straně žalobce vázaly vyklizení objektu na zajištění náhradního ubytování. V době rozhodování správního orgánu tedy žalobce nebyl v režimu § 712a občanského zákoníku a veškerá soudem citovaná judikatura tak na žalobcovu situaci nedopadá. Žalobce tak nemohl mít k objektu právo na bydlení.

[10] V souvislosti s otázkou neužívání objektu žalobcem stěžovatel zdůraznil, že nikdy netvrdil, že žalobce přestal užívat objekt o své vůli. Nicméně pokud v době rozhodování správního orgánu v domě nebydlel a k nemovitosti neměl vlastní užívací právo, není podstatné, jak k neužívání objektu došlo (viz rozsudek NSS ze dne 23. 10. 2008, čj. 3 As 38/2008 – 82). Obdobného názoru byla i zástupkyně veřejného ochránce práv RNDr. Jitka Seitlová. Správní orgány by měly při posuzování podmínky neužívání objektu občanem vycházet především z faktického stavu, a to bez ohledu na důvody, za kterých vznikl. Zákon neponechává správnímu orgánu možnost přihlédnout k okolnostem případu. K zajištění náhradního ubytování pro žalobce se stěžovatel v napadeném rozhodnutí vyjádřil a současně i konstatoval, že žalobce žádné právo na bydlení v daném objektu neměl.

[11] S ohledem na zásadu legitimního očekávání stěžovatel upozornil, že stejně rozhodl i v případě Mgr. S. Š. při skutkově shodném naplnění podmínek; toto rozhodnutí potvrdil městský soud rozsudkem ze dne 2. 4. 2008, čj. 7 Ca 281/2006.

[12] Stěžovatel je toho názoru, že naplnění podmínek nutných pro zrušení údaje o trvalém pobytu žalobce v napadeném rozhodnutí zevrubně zdůvodnil. Vypořádaní námitky ohledně ochrany pokojného stavu dle § 5 občanského zákoníku považuje za nadbytečné.

[13] Nadto je z katastru nemovitostí patrné, že předmětnou nemovitost nyní podílově vlastní T. B. a T. B. Stěžovatel proto upozornil na § 102 odst. 7 správního řádu, podle

kterého správní orgán v novém řízení šetří práva nabytá v dobré víře. I kdyby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek potvrdil, stěžovatel by právní názor městského soudu nemohl akceptovat, neboť 27. 6. 2017 si žalobce sám změnil trvalý pobyt a správní orgány by tak nemohly v evidenci obyvatel změnit adresu místa pobytu volenou žalobcem, na adresu, kde mu byl trvalý pobyt úředně zrušen. Správní orgán I. stupně by naopak musel řízení zastavit, protože by se žádost o zrušení trvalého pobytu žalobce stala zjevně bezpředmětnou.

IV. Vyjádření žalobce ke kasační stížnosti

[14] Žalobce ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že městský soud správně posoudil právo na bydlení žalobce dle § 712 a násl. občanského zákoníku. Ačkoliv mu nikdy nesvědčilo nájemní právo k domu, právo na bydlení mu založil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 potvrzený rozsudkem Městského soudu v Praze, pokud vyklizení domu podmínil zajištěním náhradního ubytování analogicky podle § 712 odst. 4 občanského zákoníku. Právo na bydlení je přitom dle Nejvyššího správního soudu třeba považovat za užívací právo ve smyslu § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel.

[15] Podle žalobce nelze pominout skutečnost, že mu žalovaný poskytl ochranu pokojného stavu dle § 5 občanského zákoníku. Rušitelka A. K. však toto rozhodnutí nerespektovala a dokonce své kroky stupňovala. Žalobci nemůže být přičítáno k tíži, pokud byl donucen dům opustit v důsledku jejího protiprávního jednání.

[16] Dále zmínil, že mu doposud nebylo zajištěno náhradní ubytování, které by respektovalo jeho finanční možnosti a zdravotní stav, a to i přesto, že žalobce opakovaně A. K. k zajištění náhradního ubytování vyzýval.

[17] Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soudu kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[18] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] Předmětem sporu je otázka, zda byly naplněny podmínky pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu žalobce. Podle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel rozhodne ohlašovna o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, „*zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část*“.

[21] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval naplněním první podmínky stanovené v § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, a to zánikem užívacího práva žalobce k nemovitosti. Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítal, že žalobce neměl žádný

užívací titul a nemohlo mu vzniknout ani právo na bydlení ve smyslu § 712a občanského zákoníku, neboť předtím nebyl s vlastníkem domu v nájemním vztahu.

[22] Ze spisové dokumentace je patrné, že žalobce užíval předmětnou nemovitost pouze na základě souhlasu své dcery M. W.; následující majitelka nemovitosti K. W. však již s užíváním nemovitosti žalobcem nesouhlasila. Nesvědčilo mu tedy žádné užívací právo, a proto civilní soudy uložily žalobci povinnost tuto nemovitost vyklidit a vyklizenou ji předat paní K. W. do 15 dnů od zajištění náhradního ubytování dle § 712 odst. 4 občanského zákoníku. Z toho dle Nejvyššího správního soudu zcela logicky vyplývá, že žalobce mohl do 15. dne od zajištění náhradního ubytování nemovitost po právu užívat. Jedná se tedy o obdobnou situaci, kterou upravuje § 712a občanského zákoníku pro případ vyklizení bytu po zániku nájemního vztahu (podle tohoto ustanovení „[v] *období mezi skončením nájemního poměru a posledním dnem lhůty k vyklizení bytu mají pronajímatel a osoba, jejíž nájemní poměr skončil, práva a povinnosti v rozsahu odpovídajícím ustanovením § 687 až 699 a přiměřeně § 700 až § 702 odst. 1*“). Lze tak dovodit, že civilní soudy přiznaly žalobci po omezenou dobu právo na bydlení, pokud vzhledem k jeho zdravotnímu stavu a finančním možnostem vázaly povinnost vyklidit nemovitost na zajištění náhradního ubytování. Ke stejnému závěru ostatně dospěl i stěžovatel v napadeném rozhodnutí, kde uvedl: „*Právní mocí uvedených rozsudků tak jmenovanému zůstalo k předmětnému bytu tzv.* „právo na bydlení“, *které však RNDr. J. W., CSc., neužíval, neboť v bytě nebydlel*“ (viz str. 4 rozhodnutí). Jeho následný argumentační obrat v kasační stížnosti se tak jeví spíše jako účelový.

[23] Se stěžovatelem proto nelze souhlasit, že by na posuzovanou věc nebyla přiléhavá judikatura citovaná městským soudem, dle které lze právo na bydlení ve smyslu § 712 občanského zákoníku považovat za užívací právo dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel (viz rozsudky NSS ze dne 5. 9. 2008, čj. 2 As 53/2008 - 52, či ze dne 28. 7. 2011, čj. 7 As 41/2011 - 255).

[24] Pro posouzení existence užívacího práva v dané věci tedy bylo podstatné, zda paní K. W. splnila povinnost zajistit žalobci náhradní ubytování, případně, jestli si nové bydlení opatřil sám žalobce. Stěžovatel v napadeném rozhodnutí vycházel z toho, že žalobce bydlí u své přítelkyně a již se nezabýval splněním povinnosti zajištění náhradního ubytování, jež ani nepovažoval pro správní řízení za předmětné. K tomu soud uvádí, že pokud by si žalobce skutečně sám náhradní ubytování zajistil, je možno považovat podmínku zániku užívacího práva za splněnou. Pokud by tomu tak nebylo, byl by správní orgán nucen se zabývat tím, zda paní K. W. splnila svou povinnost a zajistila žalobci náhradní ubytování. V posuzovaném případě jsou však podstatné okolnosti týkající se neužívání objektu žalobcem, tedy splnění druhé podmínky stanovené v § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel.

[25] Mezi stranami není sporu o tom, že žalobce v době rozhodování správního orgánu nemovitost fakticky neužíval a zdržoval se u své přítelkyně. Zároveň však tvrdil, že mu užívání objektu znemožňovala jeho dcera A. K., proti jejímuž jednání se také snažil dostupnými prostředky bránit, mimo jiné tím, že požádal o udělení ochrany proti zásahu do pokojného stavu podle § 5 občanského zákoníku. Správní orgán I. stupně a následně

i stěžovatel žalobci vyhověli (viz rozhodnutí stěžovatele ze dne 14. 11. 2013, čj. S-MHMP 1226947/2013) a zakázali rušitelce Bc. A. K. přerušovat přívod vody v uvedeném objektu.

[26] Z judikatury Nejvyššího správního soudu, na kterou odkazoval městský soud i stěžovatel, vyplývá, že pokud občan objekt neužívá, není pro účely rozhodování o zrušení údaje o místu trvalého pobytu v daném objektu rozhodné, z jakého důvodu k neužívání dochází. Podmínka faktického neužívání je tak splněna i tehdy, pokud je neužívání důsledkem jednání vlastníka objektu a občan se nedomáhá žádné efektivní ochrany proti postupu vlastníka. Za takovou ochranu označil soud postup dle § 5 občanského zákoníku nebo podání žaloby u občanskoprávního soudu a případně i návrhu na vydání předběžného opatření. Případná úspěšná ochrana občanskoprávní cestou by tak vedla k obnovení faktického užívání objektu a správní orgán by nemohl považovat podmínku neužívání objektu za splněnou (viz rozsudek NSS čj. 7 As 41/2011 – 255).

[27] Stěžovateli je tedy na jednu stranu nutno přisvědčit, že pro správní orgán nejsou důvody neužívání objektu rozhodné, resp. že není oprávněn se konkrétními důvody, pro které občan objekt neužívá, zabývat. Citovaná judikatura však z tohoto pravidla stanovila výjimku pro případy, kdy je uživatel donucen nemovitost opustit v důsledku určitého jednání jejího vlastníka, proti němuž se efektivně brání občanskoprávními prostředky. Stěžovatel tak pochybil, pokud se k odvolací námitce vůbec nezabýval existencí svého rozhodnutí, kterým potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně o udělení ochrany žalobci dle § 5 občanského zákoníku, případně neuvedl, proč by udělení ochrany nemělo na rozhodování o zrušení údaje o místu trvalého pobytu vliv. Městský soud proto dospěl ke správnému závěru, že rozhodnutí stěžovatele je v tomto ohledu nepřezkoumatelné.

[28] Správnost napadeného rozhodnutí nelze zdůvodnit ani tím, že stěžovatel postupoval shodně ve skutkově stejných případech. Nejvyšší správní soud nyní přezkoumává rozhodnutí o zrušení údaje o trvalém pobytu žalobce a není oprávněn posuzovat, jak stěžovatel rozhodoval v jiných případech.

[29] Na závěr soud připomíná, že podle § 75 odst. 1 s. ř. s. se při přezkumu rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Není proto namístě jakkoliv zohlednit upozornění stěžovatele, že situace žalobce se v mezidobí změnila a správní orgán bude muset i v případě zamítnutí kasační stížnosti při novém projednání věci řízení zastavit.

VI. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[30] Nejvyšší správní soud proto ze všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační námitky stěžovatele nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl jako nedůvodnou.

[31] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalobce byl ve věci úspěšný a soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Účelně vynaložené náklady žalobce

v řízení před Nejvyšším správním soudem činí odměnu a náhradu hotových výdajů jeho zástupkyně za jeden úkon právní služby, kterým bylo vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], za nějž přísluší částka 3.100 Kč (§ 7 ve spojení s § 9 odst.4 advokátního tarifu) a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Jelikož je zástupkyně žalobce plátkyní daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady o částku odpovídající této dani, tj. o 714 Kč. Celkově je tedy stěžovatel povinen zaplatit žalobci 4.114 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupkyně JUDr. Kláry Mottlové, advokátky.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. prosince 2017

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu